

Forskning och kunskapsuppbyggnad

Forskning vid Länsmuseum Västernorrland är en källa till ny kunskap och nya synsätt på vår tid och på det förflutna. Forskning bedrivs även för att analysera metoder, resultat och synsätt på det dagliga museala arbetet. Länsmuseets forskning ska reflektera och undersöka samhället, med betoning på lämningar, kulturarv, kulturpolitik och kulturhistoria.

Stiftens stadga anger:

Stiftelsen ska inom i huvudsak Västernorrlands län bedriva och främja kulturmiljövård och museal verksamhet liksom annan därmed förenlig och närstående kulturell verksamhet samt att på lämpligt sätt fördjupa och förmedla kunskap i hithörande ämnen för en så bred allmänhet som möjligt.

För att möjliggöra det som stadgas krävs dels personal med relevant utbildning och kompetens, dels en planmässighet vad gäller de kunskapsbehov som finns och uppskattas framöver. Eftersom länsmuseum bedriver viss verksamhet på uppdrag av andra parter än stiftarna, är det lämpligt att införliva den så kallade uppdragsverksamheten i resonemanget om kunskapsbehov och kunskapsförsörjning.

Handläggare vid kulturhistoriska museer har traditionellt haft högskoleexamen med minst fil.kand. i de forskningsämnena som funnits nära museiverksamheten; ämnena har främst varit etnologi, arkeologi och konstvetenskap. Med denna kulturhistoriska bas har sedan yrkena formats av etablerad praxis i många verksamheter. Under de senaste tjugo till trettio åren har utbildningarna och yrkena i museerna profilerats; det har skapats utbildningar för till exempel kuratorer och teoretisk museivetenskaplig utbildning. Den senare i syfte att vara en grundutbildning för museitjänster som kompletteras med något eller några av forskningsämnena och därmed profileras till något museiyrke. De flesta regionala museer svarar även för kulturmiljövård; för att på motsvarande sätt stärka detta område finns det till exempel utbildningar för byggnadsantikvarier; det fysiska kulturarvet ligger i gränsområdet mellan museerna och kulturmiljöarbetet och här finns bland annat utbildningar för konservatorer och forskning i hantverksvetenskap. Dessutom anställer museer personer med andra akademiska yrkesutbildningar, till exempel biblioteksvetare, arkivvetare, formgivare, informationsvetare med flera. Grundutbildningarna är alltså många och de forskningsämnena som är grunden i utbildningarna är betydligt fler i dag än för trettio år sedan.¹

Forskning som kunskapsuppbyggnad

Flera av de centrala museerna bedriver forsknings- och utvecklingsverksamhet som tas tillvara regionalt. En stor del av forskningen knyter an till de ämnesinriktningar och kunskapsbehov som de centrala museerna vidmakthåller (genom sin ämnesvisa uppdelning), men genomförs även av kulturpolitiska skäl eller som uppdrag från Regeringen. Många regionala museer bedriver forskning i samarbete med universitet och högskolor; inriktningen i de olika regionala museerna beror både av tradition och av uppdrag. Det finns regionala museer som inte anser sig bedriva forskning eller har uppdrag att göra detta; vid en granskning av

¹ En genomlysning av museiområdets respektive kulturmiljövårdens utbildningshistoria finns bland annat i Högskoleverkets ABM-ämnesutvärdering (HSV 2004).

Bilaga 26b

verksamheten är dock intrycket att det ofta handlar om vad som i olika organisationer definieras som forskning. Några regionala museer medverkar i forskarskolor för att möta museernas behov av forskarkompetens och av ny kunskap. En forskarskola är Graduate School in Contract Archeology – GRASCA – vid Linnéuniversitetet (LNU); här har KK-stiftelsen tillsammans med LNU och en rad museer finansierat forskarutbildning för museianställda arkeologer. Viktiga perspektiv för GRASCA är hur arkeologisk forskning hänger samman med den grävande verksamheten, den berättande publika verksamheten och den akademiska forskningen; perspektiv som gäller för all forskning som sker vid museer.

Nätverket Forskning vid museer FOMU inom Riksförbundet Sveriges museer framhåller följande:

Med forskning avses verksamhet som bedrivs av forskarutbildad personal, vilka genom systematisk verksamhet ökar samhällets kunskap. [...]

Museer är forskande institutioner. Genom att vara forskande institutioner bidrar museerna till en diversifierad struktur i forskningen. [...] Den forskning som sker vid museer är grundläggande för sökandet, skapandet och spridandet av kunskap inom museernas arbetsområden. [...] På museer bedrivs både grundforskning och behovsmotiverad forskning.

Museers forskning är viktig för museisektorn, för forskarsamhället och för samhället i stort. Museer har genom sina stora kontaktnät, kommunikationskanaler och pedagogiska kompetens unika möjligheter att kommunicera forskningsresultat.²

Forskning Murberget - profil

För forskningsprofilen är det angeläget att det som görs har relevans för den egna verksamheten och verksamheten i länet, sekundärt även är relevant och intressant för andra institutioner och andra kulturarvsfält. Det är angeläget att de kunskapsbehov som inte tillfredsställs av forskning vid andra museer eller universitet och högskolor kan tillgodoses.

Forskning i länsmuseet bör framför allt vara av två slag: den ska skapa ny kunskap för den förmedlande verksamhet och de målgrupper som är utpekade; den ska skapa ny kunskap för att utveckla arbetsformer och praktiker i museiverksamheten. Forskningen i länsmuseet kan delvis finansieras av grundanslaget, men ska sträva efter att hitta samarbeten och uppdrag, eller anslag från externa forskningsfinansiärer.

En avgränsning och definition av forskning:

Forskaren

Med forskning avses *problembaserat och teoretiskt förankrat sökande efter ny kunskap genom vetenskapliga metoder*. Forskaren ska vara väl insatt i och förhålla sig till vetenskapliga trender i det övriga forskarsamhället. Länsmuseets forskning ska syfta till kunskapsuppbyggnad i för museet relevanta kunskapsområden. Forskningen ska genomföras av personer med kvalificerad kunskap i respektive ämne. Ett starkt önskemål är att forskningen bedrivs i nära samarbete med kvalificerade forskare vid universitet och högskolor.

Ämnesområden att utveckla

- En profil i länsmuseet, bland övriga museer i Norrland, är att vi har samlingar, dokumentation och erfarenhet av att undersöka kustnära och maritima kulturarv. Forskning inom det maritima arvet är

---

² <http://www.sverigemuseer.se/network/fomu-forskning-vid-museer/>

Bilaga 26b

viktigt att initiera och bedriva eftersom den maritima historien i Norrland ofta refereras och används i många sammanhang.

- En annan profil är kunskap om polykromt trä och måleri; här finns ett utvecklat samarbete med forskarna i hanverksvetenskap vid Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet.
- Textilforskning bedrivs ofta i gränsområdena mellan hantverksforskning, konstvetenskap och till exempel arkeologi; läns museets samlingar är en utgångspunkt för att utveckla textiltforskningen.
- Arkeologin har olika inriktningar på skilda lärosäten, men den forskning som behandlar kulturgränser och epoker i granskogsbältet har stora möjligheter att utvecklas i samarbete mellan läns museerna och universiteten i södra delen av Norrlandsregionen.
- Läns museet har lång erfarenhet av och rönt nationell uppmärksamhet genom forskande problematisering av digitalisering och digitalt tillgängliggörande. Nära samarbete finns med arkivvetenskap vid Mittuniversitetet och med Riksarkivets verksamheter i länet.

Genomförande

Forskningsprojekt förbereds genom att formulera en forskningsplan. I planen ska följande ingå:

- Bakgrund, syfte och mål
- Förankring i samhället/samhällsrelevans
- Teori, metod samt översikt över tidigare forskning
- Samarbetspartner och hur samarbetet ska ske
- Tidplan, aktiviteter, rollfördelning
- Finansieringsplan

Forskning genomförs efter godkännande av forskningsplan och budget av museichef och forskningschef. I forskningsuppdraget ingår att hålla föreläsningar dels i museet – publikt och vid interna seminarier, dels vid seminarier vid samverkande universitet eller till exempel konferenser. Artiklar och uppföljande rapporter ska publiceras på museets hemsida, resultaten ska publiceras.

Källor

Högskoleverket/HSV 2004:27 R *Utvärdering av ämnena arkivvetenskap, biblioteks- och informationsvetenskap, bok- och bibliotekshistoria, informations- och medievetenskap, kulturvård och museologi vid svenska universitet och högskolor*. Högskoleverkets rapportserie 2004:27 R. Stockholm 2004. ISSN 1400-948X

Det finns flera utredningar som funderat över museernas forskning, den som man anser har funnits men som idag uppfattas som undanträngd för mera publika verksamhetsområden.

Länkar:

Kalmar LM: Tillämpat kulturarv: <http://tillampatkulturarv.kalmarlansmuseum.se/>

Vad är kulturarv: <http://tillampatkulturarv.kalmarlansmuseum.se/vad-ar-kulturarv/>

FOMU:s hemsida: <http://www.sverigemuseer.se/network/fomu-forskning-vid-museer/>

/2016-11-28 Bengt Wittgren